

Νικόλας Α. Χρηστάκης
Πανεπιστήμιο Yale

Προσχέδιο

Οι εξελικτικές ρίζες
μιας καλής κοινωνίας

Μετάφραση – Επιμέλεια: Βασ. Ντζούνης, Αθ. Μάμαλης,
Αζ. Καραμανθίδης

ISBN: 978-618-5111-96-0

Σκληρόδετο, Α/Μ + Έγχρ. ένθετο, 512 σελ., 17 × 24 εκ.,
29,50 € (χωρίς ΦΠΑ)

Δυο λόγια για το βιβλίο

Επί μεγάλο χρονικό διάστημα εστιάζαμε το ενδιαφέρον μας στη σκοτεινή πλευρά της βιολογικής μας κληρονομιάς: την ικανότητά μας για επιθετικότητα, βαναυσότητα, προκατάληψη και ιδιοτέλεια. Ωστόσο, η φυσική επιλογή μάς έχει προικίσει με ένα σύνολο επωφελών κοινωνικών γνωρισμάτων, μεταξύ των οποίων την ικανότητά μας για αγάπη, φιλία, συνεργασία και μάθηση. Πίσω από όλες τις επινοήσεις του πολιτισμού μας υπάρχει η έμφυτη τάση μας να δημιουργούμε καλές κοινωνίες.

Στο βιβλίο προβάλλεται η συναρπαστική ιδέα ότι τα γονίδια μας δεν επηρεάζουν μόνο το σώμα και τη συμπεριφορά μας, αλλά και τον τρόπο με τον οποίο δημιουργούμε κοινωνίες εκπληκτικά όμοιες σε όλο τον κόσμο. Με πολλά χαρακτηριστικά παραδείγματα —από ποικίλες ιστορικές και σύγχρονες κοινωνίες, κοινότητες οι οποίες σχηματίστηκαν έπειτα από ναυάγια, κοινόβια που αναζητούσαν την ουτοπία, διαδικτυακές ομάδες ανθρώπων και μποτ με τεχνητή νοημοσύνη, αλλά και από τις τρυφερές και σύνθετες κοινωνίες των ελεφάντων και των δελφινιών, οι οποίες μοιάζουν με τις δικές μας—, ο συγγραφέας δείχνει ότι, αν και η ανθρώπινη ιστορία είναι γεμάτη με βία, δεν μπορούμε να ξεφύγουμε από το κοινωνικό μας προσχέδιο για καλοσύνη.

Σε έναν κόσμο με όλο και μεγαλύτερη πολιτική και οικονομική πόλωση, είναι προκλητικό να αγνοούμε τον ρόλο του εξελικτικού παρελθόντος

μας. Διαβάστε γιατί η εξέλιξη μας οδήγησε σε ένα ανθρωπιστικό μονοπάτι και πώς συνδεόμαστε με την κοινή μας ανθρωποσύνη.

Είπαν για το βιβλίο

• «Η διαφορετικότητα ανάμεσα στις κουλτούρες μας και στις προσωπικές μας ταυτότητες αποκρύπτει το γεγονός ότι είμαστε όλοι ένα. Σε αυτό το φανταστικό, όμορφο και σαρωτικό βιβλίο, ο Χρηστάκης μάς δείχνει πώς οκτώ καθολικές ανθρώπινες τάσεις μάς έχουν ενώσει και μας έχουν βοηθήσει να κυριαρχήσουμε σε όλο τον πλανήτη, να είμαστε κύριοι της ζωής μας και του κοινού μας πεπρωμένου. Ένα δεξιοτεχνικό κατόρθωμα, το οποίο αποτελεί σίγουρα το καλύτερο και πιο αυθεντικό βιβλίο της χρονιάς».

—**Daniel Gilbert**, καθηγητής κοινωνικής ψυχολογίας,
Πανεπιστήμιο Harvard

• «Θαυμάσιο επίτευγμα! Ο Χρηστάκης εξηγεί με τον πιο σαφή και προσιτό τρόπο το πώς η γενετική και η πολιτισμική μας κληρονομιά είναι βαθιά συνυφασμένες. Η ιστορία της ανθρώπινης φύσης δεν είναι ένα παραμύθι αντιθέτως, αποκαλύπτει το δυναμικό και την προδιάθεσή μας για το καλό».

—**Angela Duckworth**, καθηγήτρια ψυχολογίας,
Πανεπιστήμιο της Πενσυλβάνιας

• «Σε ένα βιβλίο μεγάλης σοφίας και ασυνήθιστου εύρους θεμάτων, ο Χρηστάκης συγκεντρώνει τις δυνάμεις της φιλοσοφίας, της ιστορίας, της ανθρωπολογίας, της κοινωνιολογίας, της γενετικής και της εξελικτικής βιολογίας για να εκφράσει ένα εξαιρετικά αισιόδοξο επιχείρημα: έχουμε προγραμματιστεί από την εξέλιξη να είμαστε καλοί. Σε μια στιγμή όπου η σκοτεινή ιστορία των αρχών του 20ού αιώνα αρχίζει ξαφνικά να μοιάζει πάλι επίκαιρη, είναι ανακούφιση κάποιος να μας θυμίζει γιατί τόσες προσπάθειες ανασχεδιασμού της κοινωνίας έχουν αποτύχει —και για ποιον λόγο τελικά κυριαρχεί πάντοτε η καλύτερη πλευρά της ανθρώπινης φύσης».

—**Anne Applebaum**, δημοσιογράφος και ιστορικός,
καθηγήτρια στη Σχολή Οικονομικών του Λονδίνου

• «Ο Νικόλας Χρηστάκης είναι πρωτοπόρος όσον αφορά τη γεφύρωση του εννοιολογικού χάσματος ανάμεσα στις επιλογές των ατόμων και στη διαμόρφωση μιας ολόκληρης κοινωνίας. Σε αυτό το επίκαιρο και συναρπαστικό βιβλίο δείχνει με ποιον τρόπο οι καλύτερες αρετές της φύσης μας,

ριζωμένες στο εξελικτικό μας παρελθόν, μπορούν να δημιουργήσουν έναν πεφωτισμένο και συμπονετικό πολιτισμό. [...] Εξαιρετικό βιβλίο».

—**Steven Pinker**, καθηγητής γλωσσολογίας και γνωσιακής επιστήμης,
Πανεπιστήμιο Harvard

• «Σε αυτό το θαυμάσιο και ανθρωπινό βιβλίο, ο Χρηστάκης υπερασπίζεται μια αισιόδοξη οπτική για την ανθρωπότητα. Η ανθρώπινη φύση δεν είναι μοναχική και βάρβαρα —είμαστε κοινωνικά όντα, ικανά για στενούς δεσμούς και καλοσύνη, ευλογημένα με εξαιρετικές δυνατότητες. Το *Προσχέδιο* είναι σαφές, πειστικό και ζωτικά σημαντικό βιβλίο».

—**Paul Bloom**, καθηγητής γνωσιακής επιστήμης,
Πανεπιστήμιο Yale

• «Αρχίστε να το διαβάσετε για τις συγκλονιστικές ιστορίες σχετικά με τα ναυάγια, τα κοινόβια και τα προκεχωρημένα φυλάκια στην Ανταρκτική. Θα συνεχίσετε να το διαβάσετε για την κοινωνιολογία των δικτύων. Καθώς η κοινωνική συνδετικότητα και ο ρυθμός των αλλαγών αυξάνονται κατά τον 21ο αιώνα, ο Χρηστάκης αναδεικνύεται στον απαραίτητο οδηγό και το *Προσχέδιο* σε βασικό βιβλίο. Είναι απολαυστικό ανάγνωσμα αλλά και μια προειδοποίηση για τις προκλήσεις που ενέχει η δημιουργία νέων κοινωνιών και θεσμών εντός των οποίων θα μπορούν να ευημερήσουν οι άνθρωποι».

—**Jonathan Haidt**, καθηγητής κοινωνικής ψυχολογίας,
Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης

• «Ο Χρηστάκης έχει ανακαλύψει ότι όλες οι ανθρώπινες κουλτούρες συγκλίνουν σε ένα σταθερό είδος κοινωνικού δικτύου, και στο *Προσχέδιο* ερευνά τους λόγους για τους οποίους συμβαίνει αυτό. Υποστηρίζει με θάρρος ότι η απάντηση βρίσκεται στα γονίδια μας. Κάνοντας μια εκτεταμένη μελέτη, ο Χρηστάκης μάς δείχνει ότι μια εξήγηση βασισμένη στα γονίδια δεν έχει ανάγκη να ξετάξει τον αντίκτυπο του πολιτισμού και ούτε η σχετική ανάλυση είναι απαραίτητο να δεσμεύεται από τον αναγωγισμό ή τον ντετερμινισμό. Το *Προσχέδιο* παρεμβαίνει δυναμικά υπέρ μιας πιο μεστής ενσωμάτωσης της βιολογίας στις κοινωνικές επιστήμες».

—**Richard Wrangham**, καθηγητής βιολογικής ανθρωπολογίας,
Πανεπιστήμιο Harvard

• «Ο Χρηστάκης παρουσιάζει στο ευρύ κοινό την πιο διάσημη θεωρία του: ο τύπος των κοινωνιών που δημιουργούν τόσο οι άνθρωποι όσο και τα ζώα υπαγορεύεται από το γενετικό προφίλ τους. Χρησιμοποιώντας πληθώρα παραδειγμάτων, από την κοινωνική συμπεριφορά των δελφινιών και των χιμπατζήδων έως τη δική μας συμπεριφορά σε αμέτρητα περιβάλλοντα,

μαζί με μια μεγάθυμη ματιά στο δικό του παρελθόν, ο Χρηστάκης μάς θυμίζει ότι η ηγεσία, η φιλία και οι ομαδικές τάσεις έχουν τις ρίζες τους στον πιο θεμελιώδη μηχανισμό της βιολογικής μας κατηγοριοποίησης: τη φυσική επιλογή. Ένα απαραίτητο ανάγνωσμα για όποιον ενδιαφέρεται να μάθει γιατί περιχαρακωνόμαστε πολιτικά, θρησκευτικά και εργασιακά και πού μπορεί να μας οδηγήσουν οι διαχωρισμοί αυτοί».

—**Hope Jahren**, καθηγήτρια γεωχημείας και γεωβιολογίας,
Πανεπιστήμιο του Όσλο

• «Ένα μεγαλειώδες έργο. Αν θεωρείτε ότι γνωρίζετε την ανθρώπινη φύση, ξανασκεφτείτε το· ο Χρηστάκης θα σας ανοίξει τα μάτια και θα σας κόψει την ανάσα. Ένα ιδιαίτερο θετικό στοιχείο: το βιβλίο του είναι συναρπαστικό και πολύ αισιόδοξο. Το τέλειο βιβλίο για την εποχή μας».

—**Cass R. Sunstein**, καθηγητής συνταγματικού και διοικητικού δικαίου, Πανεπιστήμιο Harvard

• «Θα χαρακτηρίζα το *Προσχέδιο* λαμπρό και προκλητικό άθλο, ο οποίος δεν θα μπορούσε να είναι πιο επίκαιρος. Νομίζω ότι έχει περάσει πολύς καιρός από τότε που έμαθα τόσα πολλά από ένα βιβλίο. Ο Χρηστάκης είναι σπάνιος συγγραφέας, ο οποίος μπορεί να συνδυάσει την αυστηρότητα και την ευρυμάθεια με τη συγγραφική δεινότητα. Το βιβλίο είναι γεμάτο με συναρπαστικές μελέτες, με πειράματα από το δικό του εργαστήριο, και ουσιαστικά προσφέρει έναν λόγο ελπίδας βασισμένο στην επιστήμη για τους δύσκολους καιρούς που διανύουμε».

—**Amy Chua**, καθηγήτρια δικαίου,
Πανεπιστήμιο Yale

• «Στο προκλητικό αυτό βιβλίο, ο Χρηστάκης εκφράζει ένα ενδελεχές και πειστικό επιχειρήμα, ότι το να αναγνωρίζουμε την αξία του καλού στις κοινωνίες μας συνιστά αδιάσπαστο μέρος του εαυτού μας· άρα, έχουμε την έμφυτη υποχρέωση να συμμετέχουμε στη δημιουργία, στην ενδυνάμωση και στη βελτίωση του κοινού καλού. Σε μια εποχή που χαρακτηρίζεται από την πόλωση και την αυξανόμενη ανισότητα, ο Χρηστάκης επιστρατεύει την επιστήμη και την ιστορία για να δώσει ένα μήνυμα ελπίδας».

—**Joi Ito**, διευθυντής του Media Lab, MIT

• «Στα μέσα μαζικής επικοινωνίας ζούμε με έναν καθημερινό καταγισμό ειδήσεων που μας διαιρούν —οι διαφορές μεταξύ ατόμων, ομάδων και ολόκληρων κοινωνιών φαίνεται ότι καθορίζουν τον τρόπο αλληλεπίδρασής μας. Καλύπτοντας ένα ευρύ φάσμα της ανθρώπινης ιστορίας και έχοντας βαθιά γνώση της γενετικής και των κοινωνικών επιστημών, ο Χρη-

στάκης μάς οδηγεί σε ένα διαφορετικό μονοπάτι, εξίσου σημαντικό και επίκαιρο. Είτε στις κοινωνίες των κυνηγών-τροφοσυλλεκτών είτε στις εταιρείες της Σίλικον Βάλει, όλοι μας συνδεόμαστε με τους κοινούς δεσμούς της ανθρώπινης υπόστασης. Στο *Προσχέδιο*, ο Χρηστάκης μάς δείχνει ότι είμαστε κάτι παραπάνω από διχαστικοί και διασπαστικοί: είμαστε προγραμματισμένοι να δημιουργούμε κοινωνίες και να ευημερούμε σε αυτές, βασιζόμενοι στη συνεργασία, στη μάθηση και στην αγάπη».

—**Neil Shubin**, καθηγητής οργανισμικής και εξελικτικής βιολογίας, Πανεπιστήμιο του Σικάγου

- «Ως ιστορικός, τείνω να δίνω περισσότερη έμφαση στην πιο σκοτεινή πλευρά της ανθρώπινης φύσης —την εντυπωσιακή μας ικανότητα ως είδος να κάνουμε πολέμους και επαναστάσεις, να καταλαμβάνομαστε από μανία και πανικό. Ως γιατρός και κοινωνικός επιστήμονας, ο Χρηστάκης είναι εδώ για να μου πει να χαλαρώσω. “Υπάρχουν περισσότερα πράγματα που μας ενώνουν παρά μας χωρίζουν”, υποστηρίζει σε αυτό το ιδιαίτερα εμπειριστατωμένο και συναρπαστικό βιβλίο, “και η κοινωνία είναι κατά βάσιν καλή”. Αν, όπως εγώ, αντιδράτε στον ισχυρισμό του με σκεπτικισμό, σας περιμένει μια έκπληξη. Ο Χρηστάκης θα αλλάξει την οπτική σας για τον άτριχο πίθηκο».

—**Niall Ferguson**, καθηγητής ιστορίας, Πανεπιστήμιο Harvard

- «Σε αυτό το συνετά αισιόδοξο βιβλίο, ο Χρηστάκης ερευνά το εξελικτικά επιβεβλημένο έργο να δημιουργούμε δεσμούς, πολιτισμικούς και γενετικούς. Η γραφή του είναι γλαφυρή, προσωπική και συχνά πληθωρική».

—**Andrew Solomon**, καθηγητής κλινικής ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Columbia

- «Ένας από τους κορυφαίους κοινωνικούς επιστήμονες του κόσμου αναζητά τα βιολογικά όρια του ανθρώπινου πολιτισμού, για τι είμαστε ικανοί ως είδος και ποιες είναι οι γένιες τάσεις της κοινωνίας μας. Σε αυτό το εύγλωττο και ευρέος φάσματος βιβλίο, ο Χρηστάκης μάς αναγγέλλει τα καλά νέα για το τι σημαίνει να είσαι άνθρωπος».

—**Gary King**, καθηγητής πολιτικής επιστήμης, Πανεπιστήμιο Harvard

- «Σε μια εποχή που τα σύνορα κλείνουν και οι αντιλαμβανόμενες διαφορές μεταξύ μας καθοδηγούν τη δημόσια αφήγηση, ο Χρηστάκης περνά από όλες τις κοινωνίες και τις ηπείρους για να μας θυμίσει ότι έχουμε πολύ περισσότερα κοινά στοιχεία απ’ ό,τι διαφορές. Το *Προσχέδιο* αποκαλύπτει τις κοινότητες και τα κοινωνικά δίκτυα που καθορίζουν τις επιτυχίες

μας και τις αποτυχίες μας, και εγκωμιάζει την καθολικότητα της ανθρώπινης εμπειρίας. Ένα σθεναρό και καθηλωτικό βιβλίο».

—**Albert László-Barabási**, καθηγητής πολύπλοκων δικτύων, Northeastern University

- «Το *Προσχέδιο* αποτελεί μια επίκαιρη, σθεναρή και καθηλωτική παρουσίαση του εγγενούς συνόλου των ευαισθησιών που καθοδηγούν την κοινωνική μας ζωή και την πολιτισμική μας εξέλιξη. Η αξιόπιστη ενοποίηση των κοινωνικών και βιολογικών επιστημών, το μεγάλο επίτευγμα αυτού του συναρπαστικού έργου, είναι να μετατοπίσει οριστικά το ενδιαφέρον της κοινωνικής έρευνας από όσα μας διαφοροποιούν από την κοινή ανθρωπότητα μας· και να δείξει ότι, αν και μπορεί να είμαστε προετοιμασμένοι για διαμάχες, είμαστε επίσης προγραμματισμένοι για αγάπη, φιλία και συνεργασία, προσκαλώντας μας έτσι να επιλέξουμε μια ανθρώπινη κοινωνία».

—**Orlando Patterson**, καθηγητής κοινωνιολογίας, Πανεπιστήμιο Harvard

- «Ζούμε σε μια εποχή γεμάτη διαμάχες μεταξύ «ημών» και «αυτών» με βάση την τάξη, τη θρησκεία, την εθνοτικότητα και την πολιτική. Σε αυτό το επιβλητικό, σπουδαίο και απολαυστικό βιβλίο, ο Χρηστάκης δικαίως μας υπενθυμίζει ότι έχουμε εξελιχθεί για να ζούμε όλοι μαζί, να συνεργαζόμαστε και να ευημερούμε σε σύνθετες, ποικιλόμορφες κοινωνικές ομάδες. Τώρα περισσότερο από ποτέ πρέπει να κατανοήσουμε και να εκμεταλλευτούμε αυτές τις σημαντικές και θεμελιώδεις προσαρμογές που μας βοηθούν να ζούμε και να συνεργαζόμαστε, να εκτιμούμε αλλήλους και να έχουμε κοινούς στόχους».

—**Daniel Lieberman**, καθηγητής εξελικτικής βιολογίας του ανθρώπου, Πανεπιστήμιο Harvard

- «Είναι σπάνιο για έναν γιατρό να γίνεται εξέχων κοινωνικός επιστήμονας. Είναι ακόμη πιο σπάνιο να γράφει ένα βιβλίο που σου ανοίγει τα μάτια όσον αφορά έναν νέο τρόπο κατανόησης του κόσμου. [...] Το *Προσχέδιο* αποτελεί μια ιδιαίτερα εκτενή, εμπριθή και προκλητική εξερεύνηση για το πώς οι καλές κοινωνίες μπορεί να διαμορφώνονται περισσότερο μέσω της φυσικής επιλογής και λιγότερο μέσω των δυνάμεων της ιστορίας».

—**Adam Grant**, καθηγητής οργανωσιακής ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο της Πενσυλβάνιας

- «Ένα προσχέδιο για την οικοδόμηση μιας καλής κοινωνίας εμφανίζεται τη στιγμή ακριβώς που το χρειαζόμαστε περισσότερο. Ο Χρηστάκης είναι προκλητικά αισιόδοξος ότι θα επικρατήσουμε, βασιζόμενος στις βιολογι-

κές και στις κοινωνικές επιστήμες. Με έναν λόγο χαρμόσυνο και εμπυχωτικό μας διδάσκει για τον πυρήνα της φύσης μας —την αναγκαστική αυτή διάταξη του εαυτού μας σε μονάδες αποκαλούμενες κοινωνίες, θεμέλια των οποίων είναι η αγάπη, η φιλία, η συνεργασία και η μάθηση. Πράγματι, πόσο “φωτισμένο” θα είναι το σπίτι που θα κτιστεί με βάση αυτό το προσχέδιο αν εμείς, οι ένοικοί του, ακούσουμε το μήνυμα για τις υπάρχουσες δυνατότητες μέσα μας».

—**Mahzarin Banaji**, καθηγήτρια κοινωνικής ηθικής,
Πανεπιστήμιο Harvard

• «Το *Προσχέδιο* είναι ένα εξαιρετικά ευανάγνωστο και διασκεδαστικό βιβλίο και ταυτόχρονα ένα από τα πιο σημαντικά αναγνώσματα περί βιολογικής εξέλιξης από όσα έχουν εκδοθεί τα τελευταία χρόνια. Παρουσιάζει τη μακρά ιστορία της έρευνας, ώστε να δείξει ότι η συνεργασία και τα φιλοκοινωνικά χαρακτηριστικά των ανθρώπων καθορίζονται γενετικά και είναι το αποτέλεσμα της εξέλιξης μέσω φυσικής επιλογής. Έτσι, ο Χρηστάκης διορθώνει μία από τις πιο συχνές παρερμηνείες σχετικά με τη βιολογική εξέλιξη, συγκεκριμένα ότι ο διαπροσωπικός ανταγωνισμός αποτελεί φυσικό νόμο. Το μόνο που θα ήθελα είναι αυτό το βιβλίο να είχε εκδοθεί δεκαετίες νωρίτερα».

—**Gunter Wagner**, καθηγητής οικολογίας και εξελικτικής βιολογίας,
Πανεπιστήμιο Yale

• «Σε μια περίοδο που φαίνεται ότι τίποτε δεν μπορεί να μας ενώσει, ο Χρηστάκης αφήνει πίσω του όσα μας διχάζουν, για να μας αποκαλύψει την κοινή μας ανθρώπινη φύση. [...] Συναρπαστικό, άκρως ενδιαφέρον και γεμάτο απολαυστικά παραδείγματα για το τι μπορούν να κάνουν οι άνθρωποι όταν συνασπίζονται: το *Προσχέδιο* είναι απαραίτητο ανάγνωσμα».

—**Coren Apicella**, καθηγήτρια ψυχολογίας,
Πανεπιστήμιο της Πενσυλβανίας

• «Το *Προσχέδιο* είναι εξαιρετικά πρωτότυπο έργο, και ο Χρηστάκης μάς απευθύνεται με μια εντυπωσιακά προσωπική φωνή. Στο επίκεντρο του βιβλίου βρίσκεται ένα σύνολο καθολικών πολιτισμικών στοιχείων, τα οποία συγκροτούν τον πυρήνα όλων των κοινωνιών και διαμορφώνονται από τη φυσική επιλογή. Ο Χρηστάκης μάς δείχνει ότι οι ομοιότητες που υπάρχουν μεταξύ ανθρώπων και ζωικών κοινωνιών ενώνουν τους ανθρώπους με έναν τρόπο εξυψωτικό για το είδος μας. Το *Προσχέδιο* είναι ένα πλούσιο διεπιστημονικό βιβλίο, με ισχυρή τεκμηρίωση, ένα φωτεινό έργο».

—**Renée C. Fox**, ομότιμος καθηγήτρια κοινωνικών επιστημών,
Πανεπιστήμιο Harvard

• «Μια εκθαμβωτικά εμπριθής σύνθεση ιστορίας, φιλοσοφίας, ανθρωπολογίας, γενετικής, κοινωνιολογίας, ψυχολογίας, οικονομικών, επιδημιολογίας, στατιστικής, και όχι μόνο. [...]».

—*The New York Times*

• «Ένα ενθαρρυντικό, εμπειριστατωμένο και πειστικό αντίδοτο στη μισανθρωπία. [...]».

—*The Economist*

• «Ένα εκπληκτικό και ευανάγνωστο βιβλίο, γεμάτο αισιοδοξία για το είδος μας. [...]».

—**Bill Gates**, www.gatesnotes.com (27/07/2019)

Ο συγγραφέας

Ο ΝΙΚΟΛΑΣ Α. ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ (Nicholas Christakis), MD, PhD, MPH, είναι καθηγητής κοινωνικής και φυσικής επιστήμης στο Πανεπιστήμιο Yale (φέρει τον τίτλο «καθηγητής Sterling» —ο υψηλότερος ακαδημαϊκός βαθμός στο Yale), όπου κατέχει θέσεις στα τμήματα της Κοινωνιολογίας, της Οικολογίας και Εξελικτικής Βιολογίας, της Στατιστικής και Επιστήμης Δεδομένων, της Βιοϊατρικής Μηχανικής και της Ιατρικής.

Στο παρελθόν έχει διεξαγάγει έρευνα και επί πολλά χρόνια έχει διδάξει στο Πανεπιστήμιο Harvard και στο Πανεπιστήμιο του Σικάγου. Το 2009, το περιοδικό *Time* τον συμπεριέλαβε στον κατάλογο των εκατό ανθρώπων με τη μεγαλύτερη επιρροή στον πλανήτη. Το 2009 και το 2010, το περιοδικό *Foreign Policy* τον συμπεριέλαβε στον κατάλογο των εκατό πλέον σημανόντων στοχαστών στον κόσμο. Εργάστηκε ως νοσοκομειακός γιατρός σε υποβαθμισμένες κοινότητες του Σικάγου και της Βοστώνης έως το 2011.

Σήμερα περνά τον περισσότερο χρόνο του στο Εργαστήριο Ανθρώπινης Φύσης, όπου η ομάδα του διερευνά ένα ευρύ σύνολο ιδεών, μεταξύ των οποίων: την κατανόηση των εξελικτικών, γενετικών και φυσιολογικών βάσεων της φιλίας· την ενθάρρυνση χωριών στον αναπτυσσόμενο κόσμο να υιοθετήσουν νέες πρακτικές δημόσιας υγείας (εργάζεται σε περιοχές της Ονδύρας, της Ινδίας και της Ουγκάντας)· τη χαρτογράφηση κοινωνικών δικτύων σε διάφορα περιβάλλοντα σε ολόκληρο τον κόσμο· την ταξινόμηση ατόμων σε διαδικτυακές ομάδες έτσι ώστε να συμπεριφέρονται καλύτερα (όπως να είναι πιο συνεργάσιμοι και περισσότερο ειλικρινείς)· την ανάπτυξη τεχνητής νοημοσύνης που βοηθά τους ανθρώπους να αντιμετωπίζουν προκλήσεις στη συλλογική δράση· τη διερεύνηση των κοινωνικών αλληλε-

πιδράσεων στο ανθρώπινο μικροβίωμα, κ.ά. Όταν δεν εργάζεται στο εργαστήριο, διδάσκει στο Πανεπιστήμιο Yale.

Από τις Εκδόσεις Κάτοπτρο έχει κυκλοφορήσει επίσης το βιβλίο του *Συνδεδεμένοι — Η εκπληκτική δύναμη των κοινωνικών δικτύων και πώς αυτά διαμορφώνουν τη ζωή μας* (2010).

Περιεχόμενα

Πρόλογος: Η κοινή μας ανθρωποσύνη

1. Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕΣΑ ΜΑΣ

Το παιχνίδι των παιδιών • Καθολικά πολιτισμικά στοιχεία • Η κοινωνική ακολουθία • Τι μας ενώνει

2. ΜΗ ΣΚΟΠΙΜΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ

Φυσικά πειράματα • Ένα αρχιπέλαγος ναυαγίων • Δύο ναυάγια την ίδια στιγμή και στο ίδιο μέρος • Νήσος Πίτκερν • Αποκλεισμένοι στην Ανταρκτική • Ο αποικισμός της Πολυνησίας • Ζώντας κοινωνικά

3. ΣΚΟΠΙΜΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ

Απόπειρες για νέες κοινωνίες • Αμερικανικά ουτοπικά πειράματα • Η Φάρμα Brook • Οι Σέικερ • Κιμπούτς • Κοινότητες α λα Walden Two • Αστικά κοινόβια της δεκαετίας του 1960 • Επιστήμονες στον Πόλο • Δίκτυα της Ανταρκτικής • Κοινοτική επιτυχία

4. ΤΕΧΝΗΤΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ

Δημιουργία μικρών κοινωνιών • Μαζικά διαδικτυακά παιχνίδια • Κατασκευασμένες ομάδες • Ένας κόσμος με όλα τα δυνατά όστρακα • Ένας κόσμος με όλες τις δυνατές κοινωνίες • Φανταστικές κοινωνίες • Προγραμματισμένοι για την κοινωνία

5. ΠΡΩΤΑ ΕΡΧΕΤΑΙ Ο ΕΡΩΤΑΣ

Παραλλαγές της γαμήλιας ένωσης • Χρονικό του «παραδοσιακού» δυτικού γάμου • Η μονογαμία στους τροφιλάτες Χάτζα • Η πολυγυνία στους βοσκούς Τουρκάνα • Πολλαπλοί πατέρες • Κανένας πατέρας • Έρωτας από προξενιό

6. ΖΩΙΚΗ ΕΛΞΗ

Δεσμοί ζεύγους στα ζώα • Μονογαμία και κοινωνική ζωή • Η ισχύς των θηλυκών • Στρατηγικές αρσενικών και θηλυκών • Η γενετική της συμπεριφοράς • Ο πιστός αρουραίος των στεπών • Η αγάπη για τον σύντροφο μετά την αγάπη για το παιδί • Επιλογή συντρόφου και φυσική επιλογή • Προλειαινώντας το έδαφος για πιο σύνθετες κοινωνικές συμπεριφορές

7. ΖΩΙΚΗ ΦΙΛΙΑ

Δεσμοί μεταξύ ανθρώπων και ζώων • Δημιουργώντας φιλίες χάριν της επιστήμης • Φιλίες μεταξύ ζώων • Φιλίες μεταξύ πρωτευόντων • Δημοφιλή άτομα και

οι δημοφιλείς φίλοι τους • Φιλίες μεταξύ ελεφάντων • Φιλίες μεταξύ κητωδών • Ανθρωπομορφισμός • Αναγνώριση της συγγένειας • Από τον σύντροφο στους φίλους και από αυτούς στις κοινωνίες

8. ΦΙΛΟΙ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΑ

Κάνοντας φίλους • Οι φιλίες στον κόσμο • Το παράδοξο του τραπεζίτη • Η γενετική της φιλίας • Δείξε μου τον φίλο σου να σου πω ποιος είσαι • Κοινωνικά δίκτυα σε όλο τον κόσμο • Περί εχθρών • Συμπάθεια προς τη δική μας ομάδα • Το πείραμα στο Ρόμπερς Κέιβ • Σύγκρουση και συνεργασία • Το μίσος δεν είναι αναγκαίο • Καθολική μεροληψία

9. ΕΝΑΣ ΤΡΟΠΟΣ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΚΑΝΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ

Σε συνέχεια του ζωικού κόσμου • Συγκλίνουσα εξέλιξη • Μοναδικά πρόσωπα • Ο εαυτός και ο άλλος • Η δοκιμασία του καθρέφτη • Ταυτότητα και θλίψη • Συνεργασία μεταξύ των ζώων • Συνεργασία μεταξύ των ανθρώπων • Η σπουδαιότητα της τιμωρίας • Διδασκαλία και μάθηση • Ζωικός πολιτισμός • Ανθρωποι και ζώα

10. ΜΑΚΡΟΘΕΝ ΕΛΕΓΧΟΣ

Τα γονίδια χρησιμοποιούν τα σώματα για να αλλάξουν τον κόσμο • Ζωικά τεχνουργήματα • Παράσιτα και ξενιστές • Δράση εξ αποστάσεως • Ρυθμίζοντας ο ένας τα γονίδια του άλλου • Δημιουργώντας κοινωνικούς κόσμους • Οικόσιτη ευδαιμονία • Καλός χιμπαντζής, κακός χιμπαντζής

11. ΓΟΝΙΔΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Ο πολιτισμός έχει μεγάλη σημασία • Είμαστε πολιτισμικά ζώα • Ο πολιτισμός εξελίσσεται • Συνεξέλιξη γονιδίων και πολιτισμού • Πίεση στα γονίδια μας • Βιολογία και πολιτισμός σε διάλογο

12. ΦΥΣΙΚΟΙ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΝΟΜΟΙ

Οι άνθρωποι χώρια από τη Φύση • Αμφιλεγόμενοι ισχυρισμοί • Φιλοσοφικές θεωρήσεις • Αποστροφή για τη γενετική • Το φυσικό και το καλό • Σχεδιάζοντας και υλοποιώντας νέους κοινωνικούς κόσμους • Δικαιολογώντας την κοινωνία μας

Σημειώσεις

Λεξιλόγιο

Ευρετήριο

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΤΟΠΤΡΟ

Κορυφή 8, 117 43 Αθήνα, τηλ. 210 9244827, 210 9244852, fax: 210 9244756

email: info@katoptro.gr site: www.katoptro.gr

www.facebook.com/katoptro twitter.com/katoptro www.instagram.com/katoptrobooks